

БЕРЕЖНЬОВ Д.О., студент, ВСП «Роменський фаховий коледж Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»

СОКОЛОВСЬКА С.Ю., викладач, ВСП «Роменський фаховий коледж Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»

КЛАСИФІКАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах економічної нестабільності та глобальних криз підприємства стикаються з безліччю ризиків, що можуть серйозно вплинути на їхню фінансову стабільність та конкурентоспроможність.

Війна суттєво підвищує невизначеність діяльності організацій та окремих галузей економіки, що змушує бізнеси та державні установи шукати нові підходи до управління ризиками.

Ризик виступає наслідком невизначеності. Прояв невизначеності відбувається через процеси, котрі неможливо заздалегідь контролювати, як, наприклад: науково-технічний, прогрес зміни на ринку, природні лиха та інші. Невизначеність ризику виступає суттєвою ознакою браку знань для ухвалення рішень у проблемній ситуації. Ризик можна розглядати як спосіб зняття невизначеності, яка виникає через неправдивість інформації або неоднозначність.

Ризик як елемент завжди супроводжує економіку підприємництва оскільки бізнес допускає ризик з метою отримання результату. В умовах війни підвищення рівня ризиків для підприємств посилює важливість та необхідність вміння вдало та вчасно їх ідентифікувати, оцінити та прийняти відповідне рішення, яке б мінімізувало можливий негативний вплив або максимізувало вигоду, якщо такому є місце бути [1].

У загальній класифікації підприємницьких ризиків існують два види

ризиків – чисті та спекулятивні. Чисті ризики означають можливість отримання негативного та нульового результатів. Спекулятивні ризики передбачають можливість отримання як негативного, так і позитивного результатів [2]. Однак у воєнний час з'явилися специфічні ризики, пов'язані з проведенням військових операцій (табл. 1).

Таблиця 1 – Ризики та їх вплив на підприємство в умовах війни

Вид ризику	Вплив на підприємство
Економічний ризик	Зниження доходів, зростання витрат, скорочення попиту на товари (послуги), інфляція, нестабільність курсу валюти.
Фінансовий ризик	Втрата доступу до кредитних ресурсів, затримка платежів від клієнтів, неможливість обслуговування боргів.
Операційний ризик	Перерви в постачанні сировини, перебої в роботі обладнання, зниження продуктивності через втрату персоналу або пошкодження інфраструктури.
Логістичний ризик	Порушення ланцюгів постачання, неможливість транспортування товарів через заблоковані або небезпечні маршрути.
Матеріальний ризик	Втрата або пошкодження матеріальних цінностей: сировини, готової продукції, обладнання, інфраструктури.
Ризик окупації території	Втрата контролю над виробничими потужностями, складами, офісами, вимушене припинення діяльності через окупацію.
Податковий ризик	Непередбачувані зміни в податковому законодавстві, зростання податкового навантаження, ризик штрафів або санкцій.
Юридичний ризик	Неможливість виконання контрактних зобов'язань через форс-мажор, зміна законодавства, ризик націоналізації або конфіскації майна.
Соціальний ризик	Міграція та мобілізація працівників, проблеми з мотивацією та моральним станом команди, складність залучення нових кадрів.
Енергетичний ризик	Перебої у постачанні електроенергії, газу або інших енергоресурсів, зростання їхньої вартості.

Війна суттєво посилює невизначеність бізнес-середовища, загострює економічні, фінансові, операційні, соціальні та інші види ризиків, що вимагає від підприємств адаптації стратегій управління.

Отже, в умовах війни підприємства стикаються з широким спектром ризиків, які суттєво впливають на всі аспекти їх діяльності – від фінансової стабільності до операційної ефективності. Війна створює додатковий рівень невизначеності, що ускладнює управління бізнесом та прийняття стратегічних рішень.

Список літератури:

1. *Макалюк І., Кривда О., Лайкова А.* Якісний аналіз ризиків вітчизняних підприємств в умовах

воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-73>

2. **Стешенко О.Д.** Ризикологія: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.

Бібліографія: БЕРЕЖНЬОВ Д.О., СОКОЛОВСЬКА С.Ю. Класифікація підприємницьких ризиків в умовах війни / Д.О. БЕРЕЖНЬОВ, С.Ю. СОКОЛОВСЬКА // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХПІ» за 2024 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. Т. 2 : Труди XV-ої Міжнародної науково-практичної Internet-конференції студентів та молодих вчених «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2024» 25 грудня 2024 р. – 2024. С. 177-179